

روزی جهانی به نام خزر

- تقویت و حمایت مالی مراکز تحقیقاتی وابسته به دریای خزر و اصلاح ساختار اداری آنها
- به‌کارگیری نیروهای متخصص نخبه و استفاده از مدیران کارآمد با رشته‌های تحصیلی مرتبط با شرح وظایف کاری در مراکز تحقیقاتی
- اصلاح قوانین و مصوبات مربوط به تعیین حد بستر و حریم دریای خزر مطابق واقعیت‌های طبیعی موجود و اعمال موازن قانونی با نظارت عالی
- همکاری و مشارکت با کشورهای حاشیه دریای خزر در راستای توسعه پایدار

- نجات ذخایر آبی وابسته به دریای خزر از خشک‌زایی از طریق راهکارهای مهندسی
- تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد برای پیش‌مستمر اوضاع زیست‌محیطی دریای خزر و حفاظت از منابع طبیعی آن
در نهایت مهم‌ترین برنامه راهبردی برای گرامیداشت روز دریای خزر، یکپارچه‌شدن سامانه پایش و کنترل پارامترهای هیدرولوژی دریایی، محیط زیست و هواشناسی دریایی در سطح حوزه آبریز دریای خزر است. امید است در دولت جدید تدبیر و امید، نگاه ویژه‌ای روی دریای خزر و توانمندی‌های آن متمرکز شود و کمبودهای پژوهشی گذشته برطرف شود. در پایان این روز مهم را خدمت همه متخصصان، دانشمندان، کارشناسان، برنامه‌ریزان، قانون‌گذاران و مردم عزیز ایران تبریک و تهنیت عرض می‌کنم و از نور حکیم سلامتی روزافزون را برای همه عزیزان مسئلت دارم.

«**عضو هیئت‌مدیره انجمن مهندسی سواحل و سازه‌های دریایی**»

پول خُرد و مرگ دولت مدرن

مدرک «فیباش» به تدریج در حوزه آموزش‌های اداری به‌وسیله چند شرکت مشابه خلق شده و یک برساخته کاملاً مستقل از مدارک دانشگاهی است؛ یعنی اگر دکترا از هاروارد هم داشته باشید، استخدام نمی‌شوید؛ بلکه باید مثلاً مدرک «فیباش ۲» داشته باشید تا به استخدام یک شرکت معتبر بین‌المللی درآیید. پس به تدریج مفهوم و مدرکی جدید در آموزش، مستقل از دولت‌ها، خلق شده و دولت بلاموضوع می‌شود! حالا فرض کنید شما در یک بازی رایانه‌ای، دوره آموزشی «سبیاش» (مدرک فرضی دوره پلیس کارآگاهی) را که در حوزه امنیت و کارآگاه خصوصی است، گذرانده‌اید؛ یعنی در این بازی رایانه‌ای پیرونده‌ایی فرضی در اختیار شما قرار گرفته و شما در مراحل (آزمون‌های) مختلف آن، امتیاز کسب کرده‌اید و پیرونده‌های جانبی یا مالی فراوانی را به سرانجام رسانده‌اید. یک شرکت خصوصی امنیتی فقط مدرک «سبیاش» را قبول می‌کند و شما به استخدامش درمی‌آیید. مدرک معتبر دانشگاه دولتی را نمی‌پذیرد. یعنی اینجا هم دولت و حکومت از حوزه امنیت تا حدودی خلاص می‌شود. مردم اگر نیاز داشته باشند خدمات کارآگاه خصوصی و پلیس خصوصی را از آن شرکت می‌خرند... مفهوم ازدواج نیز به همین سبک می‌تواند از کنترل ارزش‌های موجود و قدرت سیاسی اجتماعی بیرون برود. فرض کنید دو نفر بر سر مفهوم تقسیم اموال در ازدواج، به تفاهم برسند؛ این یک قاعده بنیانی را شکل می‌دهد. سپس بر سر تقسیم کار خانگی به توافق برسند؛ بنابراین تا اینجا دو قاعده برای زوجین خلق می‌شود. زوج جدیدی این قاعده را می‌پذیرند و یک ارزش جدید دیگر خلق می‌کنند. زوج‌های جدید که به تدریج به این رژیم حقوقی ازدواج می‌پیوندند، ممکن است قواعد جدیدی را بپذیرند و عملاً رژیم حقوقی جدیدی را به تدریج خلق کنند؛ مثل ازدواج سفید؛ یعنی علاک برساخته اجتماعی جدید به وجود می‌آید که منشأ یک رژیم حقوقی می‌شود؛ با همه تنبوه و تشوین‌قوی‌ها «حکومت جدید الکترونیکی» که ساخته خود آنهاست! به همین دلایل است که می‌گویم تعمیم «بیت کوین» به دیگر حوزه‌های اجتماع، می‌تواند دولت مدرن را از درون تهی کند و مرگ آن را برساند! «بیت کوین» یک رمز و یک ارزش برساخته فردی و «اجتماعی» است و منشأ آن هم ناشناخته است؛ یک رژیم حقوقی جدید در امور پولی است و تحول اساسی در مفهوم حاکمیت... چنین روندی می‌تواند به تدریج مفهوم ارزش‌گذاری به همه مفاهیم و مقولات را از دولت بازپس‌گیرد! رمزهای جدید و ارزش‌های جدیدی که منشأ کاملاً ناشناخته‌ای دارند، می‌توانند عالم‌گیر شده و جای دولت مدرن را بگیرند....

چالش‌های بانکی تبدیل شده است. در دوران ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد، تصمیم گرفته شد نرخ سود را به صورت دستوری تعیین کنند. تحلیل شما از تعیین نرخ سود دستوری در آن دوران چیست؟ آیا ضربه آن قدر کاری بود که تا امروز از جبران آن عاجز باشیم؟

اقتصاد مجموعه‌ای از رویدادهای به‌هم‌پیوسته است؛ بنابراین اتفاق‌هایی را که در اقتصاد رخ می‌دهد، نمی‌توان به صورت «مجرد» و سواي از هم بررسی کرد. اقتصاد ایران در دولت دهم شرایط خاصی داشت؛ درآمد هفگت نفت منجر به دست‌ودل‌بازی‌های زیادی شد. بر همین اساس، طرح‌های جاه‌طلبانه‌ای مطرح شد که به علت بررسی‌نشدن کافی کارشناسی، در اجرا نتایج دلخواه به دست نیامد. موارد متعددی را می‌توان مطرح کرد که اگر درست عمل می‌شد، اثر آن بر سیستم بانکی و اقتصادی و اشتغال‌غیر از اوضاع کنونی می‌شد.

در ابتدا باید عوامل سیاسی را در نظر بگیریم، در شرایط دولت دهم، بحث تحریم‌ها از عواملی بود که خیلی از مسائل اقتصادی و ازجمله نرخ ارز و تورم و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری را تحت‌تأثیر خود قرار داد. بحث یارانه‌ها نیز اگر به صورت صحیح انجام می‌شد، می‌توانست شمر واقع شود؛ چراکه هدف از پرداخت یارانه‌های نقدی، کاهش مصرف انرژی و استفاده از افزایش درآمد حاصل از افزایش قیمت‌ها و کمک به طبقات کدرآمد جامعه بود. رقم پرداختی یارانه‌ها درواقع نصف رقمی بود که باید پرداخت می‌شد؛ چراکه منابع کافی برای آن موجود نبود. به‌هرحال، این مسئله فشار زیادی را بر بودجه دولت وارد کرد. دولت در این شرایط، بودجه کافی نداشت تا یارانه‌ها را پرداخت کند. در نتیجه، مشکلاتی پیدا شد؛ ازجمله اینکه فعالیت‌هایی که باید طبق قانون از طریق منابع درآمدی یارانه‌ها انجام می‌شد، صورت نگرفت. همچنین قرار بود مقداری از درآمدهای حاصل از یارانه‌ها، به وزارت نیرو و وزارت نفت برای سرمایه‌گذاری داده شود که این هم اتفاق نیفتاد. حتی دولت برای پرداخت یارانه‌ها، دست به برداشت از بانک‌ها زد. حتما برداشت‌های شبانه در دولت دهم را به یاد دارید که این مسئله باعث شد منابع بانکی برای پرداخت به‌بنگاه‌های اقتصادی کاهش پیدا کنند؛ در این حال، نیاز بنگاه‌های اقتصادی به منابع بانکی افزایش یافت؛ چراکه قیمت ارز سه برابر شد و بنابراین واردکننده‌های مواد اولیه تولید داخلی، ناچار شدند به منابع بیشتری دسترسی یابند تا بتوانند واردات کنند. از طرف دیگر، کاهش صادرات نفت منجر به کسری بودجه شد و با توجه به ممنوعیت استفاده از منابع بانک مرکزی دولت، بانک‌ها را تحت فشار قرار داد تا منابع مالی مورد نیاز دولت را تأمین کنند این عوامل نرخ سود تسهیلات را افزایش داد و دولت سعی کرد به صورت دستوری آن را کاهش دهد. طرح مسکن مهر یکی از طرح‌هایی بود که از نظر اجتماعی می‌توانست منفعت خوبی برای جامعه داشته باشد؛ اما وقتی قرار شد منابع این طرح از طرف بانک مرکزی تأمین شود، منجر به برداشت رقم بیش از هفت هزار میلیارد تومان از منابع بانک مرکزی شد که اثر تورمی از خود برجای گذاشت. بانک‌های دولتی با مشکلات زیادی روبه‌رو شدند؛ زیرا منابعی که آنها در اختیار داشتند، عمدتاً صرف پروژه‌های دولتی شد و دولت و شرکت‌های دولتی بدهی سنگینی به بانک‌ها پیدا کردند. حتی بانک‌های خصوصی هم از این مسئله در امان نماندند. در این شرایط، دولت دهم طرح اشتغال‌زایی زودبازده را به صورت ضرب‌الاجل برای کاهش بی‌کاری در دستور کار قرار داد. به همین دلیل، منابع زیادی از بانک‌ها صرف این طرح شد که البته این هم طرح ناموفقی مانند طرح‌های قبلی بود. اینها مجموعه تصمیمات دولت احمدی‌نژاد بود تا اقتصاد کشور و سیستم بانکداری کشور را با مشکلاتی عدیده مواجه کند. البته تصمیمات و دخالت مجلس وقت برای کاهش نرخ سود به صورت دستوری و تثبیت قیمت‌ها را نیز نباید فراموش کرد. این مسئله در مجلس به عنوان منطقی‌کردن نرخ سود بانک‌ها، مطرح شد که بعدها خودشان متوجه شدند این طرح کاملاً غیرمنطقی بوده است. در شرایط تورمی، نرخ‌ها باید افزایش پیدا کند نه اینکه کاهش یابد. به‌هرحال، منابع درآمدی بانک‌ها محدود است و کاهش نرخ سود تسهیلات، باعث می‌شود ریسک بانک‌ها افزایش پیدا کند و منابع درآمدی آنها کاهش یابد و با زیان روبه‌رو شوند.

آ این نگاه‌داری با بانک‌ها غیرقانونی نیست؟

اقتصاد

احمد مجتهد در گفت‌وگو با «شرق» از رویه فعلی نهادناظر بر درآمذزایی انتقاد کرد

مسابقه بانک مرکزی با بانک‌ها در کسب سود

برخی مقررات، بانک‌ها را مجبور به تخلف می‌کند

علیرضا مسعود، رئیس‌کل شرق

سید مسعود آریادوست

در یکی از طبقات ساختمان مرکزی بانک سامان، مردی اتراق دارد که در کلام اول از علاقه‌اش به افلاطون و فلسفه می‌گوید. در باب تمایزات فلسفه‌غرب و فلسفه اسلامی، گرم بحث بودیم که تصمیم گرفتیم نگاهی هم به بانکداری در ایران و غرب بیندازیم. احمد مجتهد، اقتصاددان و مدرس دانشگاه که زمانی با چند نفر از رؤسای بانک مرکزی همنشین بوده، یکی از اساسی‌ترین مشکلات و چالش‌های بانک‌ها را در همراهی نکردن بانک مرکزی با سایر بانک‌ها می‌داند. زمانی که از نام افراد صحبت می‌شد، تنها به خنده‌ای اکتفا و از ذکر نام پرهیز می‌کند. با این اوصاف، از ذکر یاد و نام دولت دکتر احمدی‌نژاد که در زمان او بلاهایی از جنس جهنم بر نظام بانکداری ایران روانه شد، خودداری نمی‌کند. احمد مجتهد وقتی با اصرارهای من درباره ذکر ریشه اساسی مشکلات و ناگفته‌های همراهی‌اش با چند نفر از «بانک مرکزی‌نشین‌ها» مواجه می‌شود، شرط ادامه گفت‌وگو را قطع ضبط صدا می‌داند. مجتهد بعد از یک‌ساعت‌ونیم گفت‌وگوی ضبط‌شده، حدود یک‌ساعت‌ونیم دیگر از منافذ تاریک مشکلات بانکی سخن گفت. حرف‌هایی که قرار شد بین من و او ماندگار بماند.

خبر؛ غیرقانونی نیست؛ اما حد مشخصی دارد. بانک‌ها مجاز هستند تا ۲۰ درصد از سرمایه خود را وارد فعالیت‌های بینگاه‌داری و سرمایه‌گذاری کنند.

آ این ۲۰ درصد رعایت می‌شد؟

البته این رعایت نشد.

آ بنابراین‌ا می‌توان گفت قضیه سرمایه‌گذاری بانک‌ها به صورت غیرقانونی رخ می‌داد.

اصل قضیه غیرقانونی نیست، اما میزان را رعایت نمی‌کردند که تخلف محسوب می‌شود. برخی بانک‌ها برای جبران زیان عملیاتی خود وارد بخش مسکن و فعالیت‌های مربوط به واحدهای تجاری شدند که در شرایط تورمی اثر مثبت و سودآوری دارد؛ اما در شرایط رکودی به‌عنوان یک مشکل برای بانک‌ها جلوه می‌کند؛ چراکه نرخ‌ها افزایش پیدا نمی‌کنند، تقاضا وجود ندارد و بازار مسکن در حالت رکود باقی می‌ماند و منابع بانک‌ها این‌گونه منجمد می‌شود.

آ در ورود به بخش مسکن، بانک‌ها تنها نبودند و مؤسسات مالی هم به این بازار ورود کردند.

مؤسسات غیررسمی که مجوز از بانک مرکزی نداشتند بیشتر منابع خود را به سمت بخش مسکن بردند. اتفاق دیگری هم در این دوران تحت عنوان «ساماندی و به مؤسسات قرض‌الحسنه و مؤسسات غیرمجاز» برای کنترل و نظارت این مؤسسات افتاد و باعث شد که در دوران دولت دهم آقای احمدی‌نژاد به این مؤسسات مجوز فعالیت مشروط داده شود. برخی از آنها مربوط به نهادهای غیراقتصادی بودند و این مسئله یک‌مرتبه حجم فعالیت‌های بانک‌های مجاز را افزایش داد؛ اینکه اکنون تعداد شعب بانک‌ها

در ایران بیش از نیاز است به ارانه مجوز در دوران دولت دهم با وجود توسعه بانکداری الکترونیکی بازمی‌گردد که پیامدهای آن به دولت یازدهم رسیده است. اینکه برخی از این مؤسسات اکنون با مشکل مواجه هستند به مسئله نظارت از سوی بانک مرکزی برمی‌گردد. در آن زمان نظارت و حسابرسی به صورت درستی صورت نمی‌گرفت. برخی از این مؤسسات اکنون با کمبود منابع مواجه هستند. در حسابرسی‌هایی که صورت گرفته، مشخص نیست این منابع دقیقاً در کجا هزینه شده‌اند. وقتی به صورت اصولی نظارت صحیح بانکداری انجام نمی‌گیرد و با چنین مسائلی برخورد نمی‌شود، نتیجه‌اش همین می‌شود که اکنون می‌بینیم.

آ اینکه می‌گویید «پول‌ها معلوم نیست به کجا می‌رود» مقداری مایوس‌کننده است. به‌هرحال

«شهر خودرو» برای ساماندی بازار خودروی پایتخت

● مدیرعامل بانک شهر از احداث پروژه «شهرخودرو» با مشارکت این بانک خبر داد.به گزارش روابط عمومی بانک شهر، پورزرندی خاطرنشان کرد: پروژه «شهرخودرو» بر اساس فرهنگ و نیاز مردم پایتخت و فروشندگان خودرو (نمایندگی‌ها و نمایشگاه‌های خودرو) به صورت متمرکز در آن جمیع و به خریداران اجازه می‌دهد به‌راحتی بتوانند خودروی را که برای فروش عرضه می‌شود، مشاهده کنند.

محموله‌های متوقف‌شده در مرز افغانستان استاندارد ایران دارد

● ایلنا: سیدحمید حسینی، سخنگوی اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفتی، گفت: محموله‌های هیدروکربوری متوقف‌شده در مرز ایران و افغانستان دارای استاندارد ایران است و مشکل به‌وجودآمده ناشی از تفاوت استانداردها در کشور مقصد است. با توجه به ایجاد مشکل در کشور افغانستان، وجود استانداردهای متفاوت در کشور مقصد باید به خوبی برطرف و مبنای نظارت قرار گیرد.

سپرده‌گذاران کلان پیش از مشکل کاسپین حساب خود را خالی کردند

● تسنیم: سیدحسن حسینی‌شاه‌رودی، دبیر کمیسیون اقتصادی مجلس با بیان اینکه پیش از اعلام مشکل مؤسسات ورشکسته زیرمجموعه کاسپین، سپرده‌گذاران عمده این مؤسسات اقدام به خالی‌کردن حساب‌های کلان کرده‌اند، گفت: بانک مرکزی باید اسامی سپرده‌گذاران رانت‌جو را منتشر کند.

طلب ۳۰ میلیون دلاری زاگرس خودرواز پروتون

● تسنیم: رضا عطیسی، عضو هیئت‌مدیره عظیم‌خودرو از طلب ۳۰میلیون‌دلاری زاگرس خودرو از پروتون خبر داد و گفت: قرارداد با پروتون قطعی نشده است و در حال ریزنی این موضوع هستیم.

سپرده‌گذاری بانک‌ها و شرکت‌های دولتی در مؤسسات غیرمجاز

● تسنیم: برومندی، عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس، با بیان اینکه افزایش نرخ سود بانکی از معضلات جدی کشور است، گفت: متوجه شدیم که تعدادی از بانک‌ها و حتی دستگاه‌های دولتی پول خود را در مؤسسات غیرمجاز برای کسب سود بیشتر سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

عامل اختلاس ۱۰۶۶ میلیاردی بانک ملی دستگیر شد

● روابط عمومی بانک ملی ایران اعلام کرد: اختلاس‌کننده بانک ملی شعبه صفی‌آباد اسفراين از توابع استان خراسان شمالی، دستگیر و تحویل قانون شد.شخص خاطی موفق به فرار شده بود که اکنون با همکاری مسئولان بانک ملی در استان و مقام‌های قضائی استان دستگیر و تحویل قانون شده است.

رشد اقتصادی ۱۱/۱درصد است

● براساس نتایج حساب‌های ملی فصلی مرکز آمار ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰، نرخ رشد محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار) در سال ۱۳۹۵، ۱۱.۱ درصد بوده است.

ترکان: طب‌نیا به دلیل مشکل قلبی انصراف داد

● اکبر ترکان، مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، در برنامه خوب‌بخت شبکه افق در مورد علت حضورنداشتن طب‌نیا در کابینه دوازدهم، گفت: طب‌نیا علم بسیار زیادی در علوم اقتصادی دارد و کاربایسان، وزیر پیشنهادی کابینه دوازدهم نیز سواد بیشتری دارد، اما مشکل قلبی طب‌نیا باعث شد که وی از حضور در کابینه دوازدهم انصراف دهد و معاون او جایگزینش شود.باین‌حال، یک منبع آگاه این خبر را تکذیب کرد. او به فارس گفت: یکی از خواسته‌های وی وجود تیم هماهنگ اقتصادی بود که محقق نشد. وزیر اقتصاد در سلامت کامل بوده و مباحث مطرح‌شده برای نمایان‌نشدن برخی اختلافات و دیگر مسائل است.

استحصال آب‌های ژرف شبیه شوخی است

● فارس: پدر علم هیدرولوژی ایران با بیان اینکه استحصال آب‌های ژرف در ایران پیگیری‌پذیر نیست، گفت: غلو در فعالیت‌های مهندسی و سازه‌ای، سدسازی‌های بی‌برویه و حفر چاه‌ها سبب ایجاد این شرایط آبی و انتقال آب در کشور و بلای جان ما شده است. حسین صدقی، پدر علم هیدرولوژی ایران درباره بحث‌های مطرح‌شده درباره استحصال آب‌های ژرف گفت: طرح این مسئله بیشتر شبیه شوخی است؛ چراکه نیازمند تحقیقات گسترده و اکتشافات پرهزینه است.

علاقه‌مند به دریافت تسهیلات می‌شود. برعکس کسی که در بانک سپرده دارد پولش را از بانک خارج می‌کند و به جایی می‌برد که سوددهی بالاتری دارد. در نتیجه سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی کاهش و بی‌کاری افزایش می‌یابد. نکته دیگر اینکه نرخ تورم فقط یک عامل از عوامل تعیین‌کننده نرخ تسهیلات است و عوامل دیگر نیز تأثیرگذار هستند. انتظارات مردم در مورد شرایط اقتصادی تورم با رکود تأثیرگذار خواهد بود. بازدهی سایر بازارها نیز مطرح است. همچنین هزینه تمام‌شده برای بانک نیز در تعیین نرخ تسهیلات بسیار مهم و مطرح است.

آ نکته دیگر به بلوکه‌شدن پول بانک‌ها بازمی‌گردد. مقداری از آن دست دولت و مقداری دیگر در دست افرادی است که به هر دلیلی آن را پرداخت نمی‌کنند. این مسئله منجر به خالی‌ماندن دست بانک‌ها شده است. آیا این مورد در بالا بردن نرخ سود از سوی بانک‌ها تأثیرگذار بوده یا خیر؟

حقیقت این است که مقداری از دارایی‌های بانک‌ها تبدیل به مطالبات شده که نزد وام‌گیرندگان است. بخشی دیگر تبدیل به دارایی‌های «تملیک‌شده» شده است. شخص به‌دکار به بانک، پولی نداشته که بدهی خود به بانک‌ها را پرداخت کند؛ بنابراین دارایی او به وسیله بانک تملیک شده است. این اموال برای بانک سودآوری ندارد یا اینکه بانک کارخانه شخص به‌دکار را گرفته است. در نتیجه برخی از بانک‌ها بالااجبار صاحب کارخانه شده‌اند؛ زیرا وثیقه تسهیلات مربوطه سند کارخانه بوده است. بانک نمی‌تواند بنگاه‌داری کند و اکثر این بنگاه‌ها زیان‌ده هستند و برای بانک‌ها زیان به بار می‌آورند. این مسئله درباره بانک‌های دولتی چون که سرمایه آنها متعلق به دولت است و دولت پشتیبان آنهاست، چندان نگرانی ندارد؛ اما در نهایت سرمایه این بانک‌های و ازجمله بانک‌های خصوصی به علت زیان کاهش می‌یابد. درباره بانک‌های نیمه‌دولتی مطالبات از دولت مشکل‌زا شده است. مثال جالب به یکی از بانک‌های «خصوصی» کشور بازمی‌گردد. مدیرعامل این بانک می‌گفت که ۱۹ هزار میلیارد تومان از دولت و شرکت‌های دولتی طلبکار هستیم که ۴۹ درصد دارایی بانک را تشکیل می‌دهد! آیا دولت بدهی خود را پرداخت می‌کند و بابت این ۱۹ هزار میلیارد تومان سود متعارف می‌دهد؟ این مشکلات از دوران دولت دهم آغاز شد و به دولت فعلی رسیده است؛ بنابراین بانک‌ها باید دصددرد مبلغ سپرده سود پرداخت کنند؛ ولی درآمد آنها از محل ۶۰ درصد مبلغ سپرده‌هاست؛ بنابراین با نرخ تسهیلات باید افزایش یابد یا با زیان روبه‌رو می‌شوند.

آ آیا این روند بانک‌ها را به سمت ورشکستگی نمی‌کشاند؟

بله همین‌گونه است. اگر این بانک‌ها دولتی نبودند یا از طریق دولت به آنها منابعی تزریق نمی‌شد، یقیناً ورشکسته می‌شدند. طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی استقراض دولت از بانک مرکزی ممنوع است؛ بنابراین دولت و شرکت‌های دولتی مجبورند برای ادامه فعالیت‌های خود از بانک‌ها وام بگیرند. دولت نیز باید این بدهی بابت این وام‌ها را پرداخت کند که درحال‌حاضر توانایی آن را ندارد. برای پرداخت این بدهی‌ها در چند مرحله این بحث مطرح شد که دولت به سمت بازار بورس و اوراق بهادار و اوراق قرضه و صکوک برود و از آن طریق بدهی خود را تسویه کند. متأسفانه به علت اینکه ما با سیستم مالی بین‌المللی ارتباطی نداریم، امکان تأمین مالی از مؤسسات بین‌المللی را نداریم؛ بنابراین ناچاریم به بازار داخلی رجوع کنیم. همین که بحث از این می‌شود که دولت در بازار بورس، اوراق بدهی منتشر کند، متولیان بازار بورس و اوراق بهادار نگران می‌شوند و مواهش و تمنا می‌کنند که «تو را به خدا این کار را نکنید»؛ زیرا منابعی که درگیر خرید و فروش سهام در بورس هستند، به سمت خرید «اوراق بدهی منتشرشده از سوی دولت» می‌روند که ریسک ندارد و سودآوری آن از سهام بیشتر است و این‌گونه بورس دچار مشکل می‌شود و قیمت سهام کاهش می‌یابد.

آ قاعدتاً نباید این مشکل در بازار بورس به وجود بیاید. نگرانی آنها چقدر منطقی است؟

اگر بازار ما بازار بزرگی باشد، نباید اتفاقی بیفتد. بازار مالی ایران با محدودیت منابع همراه است؛ بنابراین باید برای تأمین منابع مالی از منابع مالی بین‌المللی استفاده کنیم. ما در مقطعی هستیم که به منابع بین‌المللی نیاز داریم. در برنامه ششم توسعه هم پیش‌بینی شده که به ۵۰ میلیارد دلار سپرده‌گذاری خارجی نیاز است. سرمایه‌گذاری خارجی به دو صورت انجام می‌شود. یکی از طریق FDI که سرمایه‌گذار مستقیماً وارد می‌شود و به‌عنوان مثال کارخانه‌ای را در ایران راه‌اندازی می‌کند. مورد دیگر به این صورت است که سرمایه‌دار اوراق بدهی و سهام را خریداری می‌کند؛ اما درحال‌یاضر با دوخ‌ریز بودن نرخ ارز و با بحث ریسک سیاسی بالای که هنوز ایران در سیستم بین‌المللی مالی دارد، این سرمایه‌گذار با ریسک بالا مواجه است و مردد است که وارد کشور شود. البته بعد از برجام این ریسک سرمایه‌گذاری کاهش پیدا کرد؛ اما هنوز ایران درجه ریسک بالایی برای سرمایه‌گذاران خارجی دارد. اکنون رتبه ریسک اعتباری OECD، برای ایران شش است؛ درحالی‌که قبل از مشکلات پیش‌آمده (بحث تحریم‌های زمان احمدی‌نژاد) چهار بود. هرچه این عدد کمتر باشد، نشانه ریسک کمتری است. همچنین درحال‌حاضر رتبه تأییدشده بین‌المللی دولتی نداریم و توانسته‌ایم رتبه بین‌المللی به دست آوریم. فروش اوراق بدهی در خارج، بستگی به همین رتبه‌بندی دولت ایران دارد.

ادامه در صفحه ۵